

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
**ANÀLISI DE FONTS
DOCUMENTALS**

Coordinació: Joan B. López Melción

Any acadèmic 2015-16

Informació general de l'assignatura

Denominació	ANÀLISI DE FONTS DOCUMENTALS
Codi	100068
Semestre d'impartició	2n
Caràcter	Bàsica
Nombre de crèdits ECTS	6
Grups	únic
Crèdits teòrics	0
Crèdits pràctics	0
Coordinació	Joan B. López Melción
Horari de tutoria/lloc	Joan B. López Melción Despatx: 1.31 Tel.: 973702029
Departament/s	Història
Modalitat	Presencial
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.
Idioma/es d'impartició	Català / Castellà
Grau/Màster	Grau en Història
Horari de tutoria/lloc	Joan B. López Melción Despatx: 1.31 Tel.: 973702029
Adreça electrònica professor/a (s/es)	joanlopez@historia.udl.cat pere.benito@historia.udl.cat jbolos@historia.udl.cat

Joan B. López Melción
 Pere Benito i Monclús
 Jordi Bolòs i Masclans

Informació complementària de l'assignatura

L'assignatura constitueix una introducció al coneixement de les primeres fonts escrites de l'Antiguitat (textos sumeris, accadis, hitites, egipcis), les fonts escrites d'època clàssica i les fonts documentals d'època medieval, moderna i contemporània a l'Europa occidental. S'analitzaran els diferents sistemes d'escriptura fins a l'adopció de l'alfabet llatí, i s'incidirà en els diferents tipus de fonts documentals posteriors, de natura institucional, administrativa i jurídica.

L'objectiu bàsic és que l'alumne adquireixi una visió de conjunt sobre les fonts emprades en la reconstrucció de la Història i, alhora, una visió crítica sobre l'ús que la historiografia ha fet d'aquestes fonts. Igualment, es pretén dotar l'alumne d'una formació bàsica en les eines d'accés presencial i "on line" als diferents tipus de fonts (biblioteques, arxius i fons d'arxiu, principals edicions i projectes d'edicions de fonts, projectes de digitalització, catàlegs, inventaris, instruments descriptius, portals, cercadors, webgrafia, cartografia, etc.) i a la seva explotació posterior en camps diversos de la recerca històrica.

Les classes teòriques es compaginaran amb pràctiques a l'aula d'anàlisi de textos i amb visites a diferents arxius, biblioteques i centres de documentació.

L'ensenyament s'estructura en tres mòduls impartits per tres professors diferents i l'avaluació s'efectua a partir de la nota mitja obtinguda en cadascun dels mòduls.

Objectius acadèmics de l'assignatura

objectius formatius
O1: Introducció a l'escriptura cuneiforme, jeroglífica, lineal A, lineal B
O2: Capacitat d'anàlisi crítica sobre les fonts històriques gruegues i romanes
O3: Capacitat d'anàlisi crítica sobre les fonts documentals medievals, modernes i contemporànies
O4: Aprenentatge de les tècniques de recerca bibliogràfica i documental en arxius o via digital
O4: Aprenentatge de les tècniques de recerca bibliogràfica i documental en arxius o via digital
O5 Saber interpretar textos i documents en el context històric de la seva aparició

Competències

Competències
Coneixement de les primeres fonts escrites: Pròxim Orient, Egipte i Grècia Antiga
Coneixement de les fonts primàries sobre la Història Antiga

Coneixement dels diferents tipus de fonts documentals d'època medieval, moderna i contemporània a l'Europa occidental

Coneixement dels recursos existents per l'accés a les fonts històriques i documentals

Coneixement de les principals edicions i projectes d'edició, catalogació i digitalització de fonts documentals

Capacitat per utilitzar els diferents tipus de fonts escrites en el procés de coneixement històric

Continguts fonamentals de l'assignatura

MÒDUL 1 (20h.)

Fons per a l'estudi de la Prehistòria i la Història Antiga (Joan B. López).

- 1.1 La investigació arqueològica: recursos documentals i digitals
- 1.2 Història de l'escriptura: Transliteració, transcripció i traducció dels textos antics
- 1.3 Fonts primàries per a l'estudi de la Història del Pròxim Orient, Egipte i Grècia antiga: anàlisi crítica
- 1.4 Fonts primàries sobre el món clàssic: Grècia i Roma. Anàlisi crítica

MÒDUL 2 (20h.)

Les fonts documentals a l'Alta Edat Mitjana (Jordi Bolòs).

- 2.1 Introducció a les fonts documentals. Definició i classificació.
- 2.2 Tipologia de les fonts documentals: vendes, donacions, testaments, judicis, etc.
- 2.3 Documents per fer recerca i per conèixer la història.
 - Documents per fer un mapa
 - Documents per conèixer el paisatge
 - Documents per aproximar-nos a la vida quotidiana

MODUL 3 (20h.)

Desenvolupament institucional i fonts documentals, de la Baixa Edat Mitjana als inicis del món contemporani (Pere Benito).

2.1 Tipologia d'arxius i fonts documentals:

- La senyoria. Documents de gestió i administració de dominis senyorials
- El notariat. Introducció a les fonts notariales
- Els arxius de cases de pagès.
- La diòcesi i la parròquia. Arxius i documentació eclesiàstica.

- El municipi. Arxius i documentació municipal.
 - L'administració reial. Cancelleria, Mestre Racional i Batllia General.
- 2.2 Treballar als arxius. Introducció a l'anàlisi i a la crítica documental.
- Els arxius. Instruments de descripció arxivística: guies, inventaris, catàlegs.
 - Introducció a les principals col·leccions i projectes d'edició i catalogació de fonts.
 - Treballar amb fonts. Tècniques de recerca documental.
 - Mètodes d'anàlisi i crítica de les fonts documentals: datació, autoria, etc.

Eixos metodològics de l'assignatura

Activitat	Codificació / descripció / tipologia TPD	O*	G*	HP*	HNP*
Classe magistral (M)	M1: Mòdul 1: Fonts Prehistòria i Història Antiga (vegeu temari) M2: Mòdul 3: Fonts Baixa Edat Mitjana (vegeu temari) M3: Mòdul 2: Fonts Alta Edat Mitjana i Època Moderna (vegeu temari)	O1, O2, O5, O3, O5 O3, O5	1 1 1	15 15 15	15 15 15
Seminaris (S)	S1: Transliteració i transcripció de textos antics S2: Recursos digitals per l'estudi de fonts històriques i documentals	O1 O2, O3, O4	1 1	2 3	3 12
Pràctiques (P)	P1: Visita Arxiu Capítular de Lleida P.2: Visita altres arxius (a concretar)	O4 O4	1 1	3 3	- -
Treballs (T)	T1: Exercici Mòdul 1 T2: Exercici Mòdul 2 T3: Exercici Mòdul 3	O1, O2, O5 O3, O5 O3, O5	1 1 1	- - -	10 10 10
Tutories (Tut)	Seguiment treballs		1	4	-
Altres (AA)					
Avaluació (AV)	Vegeu taula mecanismes d'avaluació				
TOTAL			1	60	90

O: Objectiu. G: número de grups implicats en l'activitat. HP: hores presencials de l'alumne. HNP: hores no presencials de l'alumne.

Sistema d'avaluació

mecanismes d'avaluació	codificació / descripció-criteris / tipologia TPD	observacions	O*	Activitat	%*
Assistència i participació (As)	As 1: Assistència classe	Activitat a l'aula Activitat externa Activitat externa	O5	M1, M2, M3	10
	As 2: Assistència seminaris S1 i S2		O1	S1, S2	10
	As 3: Assitemcia pràctiques P1		O4	P1	10
	As 4: Assistència pràctiques P2		O4	P2	10
Taller d'avaluació (TA) (Examen)					
Informe (In) / Treballs (T)	Exercici mòdul 1	Prova escrita	O2 O3	T1	20
	Exercici mòdul 2	Prova escrita	O3	T2	20
	Exercici mòdul 3	Prova escrita		T3	20
Altres (A)					
TOTAL					100

Bibliografia i recursos d'informació

Mòdul 1

Bibliografia general

- Anati, E.: *World Rock Art: The Primordial Language*, Oxford: Archaeopress Archaeology, 2010 (ed. revisada).
- Anati, E.; Oosterbeek, L.; Mailland, F. (Eds.): *The Intellectual and Spiritual Expression of Non-Literate Societies*, Oxford: BAR International Series 2360, 2012.
- Bernabé, A.; Luján, E. R.: *Introducción al griego micénico: Gramática, selección de textos y glosario*, Monografías de Filología Griega-1, Zaragoza: Universidad de Zaragoza, 2007.
- Calvet, L. J.: *Historia de la escritura: De Mesopotamia hasta nuestros días*. Barcelona: Ed. Paidós, 2001.
- Cervelló Autuori, J.: *Escrituras, lengua y cultura en el antiguo Egipto*, Barcelona: Pub. Universitat Autònoma de Barcelona, 2015.
- Crawford, M.: *Fuentes para el estudio de la Historia Antigua*, Madrid: Taurus, 1986.
- [Senner, W. M.](#): *Los orígenes de la escritura*, Mèxico: Ed. Siglo XXI, 1992.
- Winn, S. M. M.: *The Old European Script. Further evidence*, Prehistory Knowledge, Virtual Museum of the Inscriptions: <http://www.prehistory.it/ftp/winn.htm>
- Winn, S. M. M.; A Neolithic Sign System in Southeastern Europe, In: Le Cron Foster, M.; Botscharow. L. J. (Eds), *The Life of Symbols*, Boulder, Colorado: Westview Press, 1990.

Traduccions fonts primàries Pròxim Orient i Egipte

- Álvarez, J. A.: *Historia y leyes de los hititas. Textos del Reino Medio y del Imperio Nuevo*, Madrid: Akal, 2004.
- Bernabé, A.; Álvarez, J. A.: *Historia y leyes de los hititas. Textos del Imperio Antiguo*. El código, Madrid: Akal, 2004.

- Bottéro, J.; Kramer, S. N.: *Cuando los dioses hacían de hombres. Mitología mesopotámica*, Madrid: Akal, 2004.
- Lara, F. (Coord.): *Código de Hammurabi*, Madrid: Tecnos, 2008.
- Sanmartín, J.: *Epopeya de Gilgamesh, rey de Uruk*, Madrid: Trotta Ed., 2005.
- Lara, F.: *Himnos Babilónicos*, Madrid: Tecnos, 1990.
- Molina, M.: *La ley más antigua. Textos legales sumerios*, Madrid: Trotta Ed., 2000.
- Sanmartín, J.: *Códigos legales de tradición babilónica*, Madrid: Trotta Ed., 1999.
- Olmo, G. del: *Mitos y Leyendas de Canaán según la Tradición de Ugarit*, Valencia-Madrid: Ed. Cristiandad, 1981.
- Serrano, J.M.: *Textos para la historia antigua de Egipto*, Madrid: Cátedra, 1993.

Traduccions fonts primàries Grècia i Roma

- Col·lecció de la Fundació Bernat Metge
- Colección Hispánica de Autores Griegos y Latinos (*Alma Mater*). CSIC.
- Domínguez Monedero, A. et alii: *Historia del mundo clásico a través de sus textos. I, Grecia*, Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- García Moreno, L. et alii: *Historia del mundo clásico a través de sus textos. II, Roma*, Madrid: Alianza Editorial, 1999.
- Mangas, J.: *Textos para la historia antigua de Grecia*, Madrid: Cátedra, 2000 (5ª ed.).
- Santos, N., *Textos para la historia de Roma*, Madrid: Cátedra, 1994 (4ª ed.).

Recursos digitals

- CDLI: **The Cuneiform Digital Library Initiative.**

University of California, Los Angeles, the University of Oxford, and the Max Planck Institute for the History of Science, Berlin

<http://cdli.ucla.edu/>

- ETCRSI: **Electronic Text Corpus of Sumerian Royal Inscriptions.**

Department of Assyriology and Hebrew Studies (Institute of Ancient Studies, Eötvös L. University, Budapest)

<http://oracc.museum.upenn.edu/etcsri/index.html>

- IEDC: **Indo-European Documentation Center**

The University of Texas, College of Liberal Arts, Austin

<http://www.utexas.edu/cola/centers/lrc/iedocctr/>

- MNAMON: **Antiche Scritture del Mediterraneo. Guida critica alle risorse elettroniche**

Scuola Normale Superiore di Pisa, Laboratorio di Scienze dell'Antichità

<http://lila.sns.it/mnamon/index.php?page=Home&lang=it>

- HISTORIA ANTIGUA: **Enlaces interesantes para la Historia Antigua**

Universidad de Alcalá

<http://www2.uah.es/histant/inicio.htm>

- LA TIERRA DE LOS FARAONES

F. López i R. Thode

<http://egiptologia.org/>

Mòduls 2 i 3

Bibliografia general

Alberch i Fugueras, R, *¡Archívese! : los documentos del poder : el poder de los documentos*, Madrid: Alianza, 1999.

Burke, P., *Visto y no visto : el uso de la imagen como documento histórico*, Barcelona: Crítica, 2001.

Cruz Mundet, J. R., *Manual de archivística*, Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez, 2003 (5ª ed.).

Alía Miranda, F., *Fuentes de información para historiadores. Obras de referencia y bibliografías*. Gijón: Trea, 1998.

Cerdá Díaz, J., *Archivos municipales españoles: guía bibliográfica*. Gijón: Trea, 1999.

Coll, S., *Guía de fuentes cuantitativas para la historia económica de España*, Madrid: Banco de España. Servicio de Estudios, 1995.

Martí Bonet, J. M., *Guía de los archivos y la bibliotecas de la Iglesia en España*, 2 vols. León, 1985.

Pagarolas i Sabaté, L., *Los Archivos notariales : qué son y cómo se tratan*. Gijón: Trea, 2007.

Col·leccions de fonts

Monumenta Germaniae Historica (MGH)

<http://www.dmgh.de/>

Rerum Britannicarum medii aevi scriptores (Rolls Series)

Recueil des historiens des Gaules et de la France (RHG) / Rerum gallicarum et francicarum scriptores

Rerum Italicarum Scriptores (RIS)

Textos Medievales. Anubar Ediciones

<http://www.anubar.com/coltm/>

Memorial Histórico Español, Real Academia de Historia.

Fonts Històriques Valencianes - Publicacions de la Universitat de València.

http://puv.uv.es/index.php?cPath=21_25_8590_9489

Els Nostres Clàssics - Editorial Barcino (Fundació Lluís Carulla).

<http://www.editorialbarcino.cat/index.php/colleccions-barcino/els-nostres-classics.html?p=1>

Publicacions de l'Abadia de Montserrat - Abadia de Montserrat.

Catalunya carolíngia (Ramon d'Abadal)

Publicacions de la Fundació Noguera.

<http://www.fundacionoguera.com/es/>

Publicacions de l'Institut d'Estudis Catalans

<http://www.iec.cat/activitats/publicacions.asp>

Textos Jurídics Catalans – Generalitat de Catalunya

Fuentes históricas aragonesas

<http://ifc.dpz.es/publicaciones/biblioteca2/id/22>

Revista Urgel·lia (Cebrià Baraut, dir.)

Arxius

Arxius de Catalunya

http://cultura.gencat.cat/ca/departament/estructura_i_adreces/organismes/dgpc/temes/arxius_i_gestio_documental

Arxiu Nacional de Catalunya

<http://anc.gencat.cat/ca/index.html>

Portal de Archivos Españoles (PARES).

<http://pares.mcu.es/>

Archivo Central del Ministerio de Cultura (Madrid)

<http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/archivos/mc/archivos/amc/portada.html>

Archivo de la Corona de Aragón (Barcelona).

<http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/archivos/mc/archivos/aca/portada.html>

Archivo Histórico Nacional (Madrid).

<http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/archivos/mc/archivos/ahn/fondos-documentales.html>

Centro de Información Documental de Archivos (CIDA).

<http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/archivos/mc/centros/cida/portada.html>

Sección Nobleza del Archivo Histórico Nacional (Toledo).

<http://www.mecd.gob.es/cultura-mecd/areas-cultura/archivos/mc/archivos/nhn/fondos-documentales.html>

European Archive / Internet Memory Fondation.

<http://internetmemory.org/en/index.php/about/collections1>

Biblioteques Virtuals

Memòria Digital de Catalunya

<http://mdc1.cbuc.cat/index.php>

Biblioteca Virtual Joan Lluís Vives

[http://www.luisvives.com/portal/historiografia/pcartonivel.jsp?
nomportal=historiografia&conten=catautores&idioma=cat](http://www.luisvives.com/portal/historiografia/pcartonivel.jsp?nomportal=historiografia&conten=catautores&idioma=cat)

Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes

<http://www.cervantesvirtual.com/bib/seccion/historia/psegundonivelb151.html?conten=portal>

Gallica. Bibliothèque Nationale de France

<http://gallica.bnf.fr/?lang=ES>

Online Medieval Sources Bibliography, Center for Medieval Studies, Fordham University

<http://medievalsourcesbibliography.org/index.php>